

Дијалекти српскога језика: истраживања, настава, књижевност 1

Зборник радова с међународног скупа
одржаног 11. и 12. априла 2014. године у Лесковцу

Уређивачки одбор:

др Радмила Жугић, научни саветник ■ *др Јордана Марковић*, редовни професор ■ *др Веселинка Лаброска*, редовни професор (Македонија) ■ *др Димитри Бело*, редовни професор (Албанија) ■ *др Миодраг Јовановић*, редовни професор (Црна Гора) ■ *др Михај Радан*, редовни професор (Румунија) ■ *др Надежда Јовић*, ванредни професор ■ *др Најда Иванова*, редовни професор (Бугарска) ■ *др Стана Смиљковић*, редовни професор ■ *др Сунчица Денић*, редовни професор ■ *др Тања Петровић*, ванредни професор (Словенија) ■ *Драган Радовић*, технички секретар Скупа

Уредник:
Радмила В. Жугић

Лесковачки културни центар ■
Педагошки факултет у Врању, Универзитет у Нишу

Лесковац – Врање
2016

Издавачи:
Лесковачки културни центар ■
Педагошки факултет у Врању, Универзитет у Нишу

За издаваче:
Сања Цонић
Сунчица Денић

Рецензенти:
Драга Бојовић ■ Михај Радан ■ Стана Смилковић ■
Сунчица Денић ■ Тања Петровић

Штампа:
Свен, Ниш
Тираж: 300

Публикација (ZbDSJ1.pdf) је доступна на следећим сајтовима:
<http://www.lkc.org.rs/index.php/izdavacki-program/zbornik>
<http://www.pfvr.ni.ac.rs/publikacije.php?oblast=249>

Текст је припремљен уз помоћ система за коришћење карактера ЗРЦола (ZRCola) (<http://ZRCola.zrc-sazu.si>), који је у Научноистраживачком центру САЗУ у Љубљани (<http://www.zrc-sazu.si>) развио Петер Вајс.

Садржај

- 9** *Недељко Богдановић*
Поздравна реч на отварању Скупа, Лесковац, 11. април 2014
- 13** *Радмила В. Жугић*
Уводна реч
- I**
- 19** *Радмила В. Жугић*
Брок као истраживач говора „најјужније Србије“
- II**
- 29** *Јордана С. Марковић*
Језик у делима Боре Станковића
- 39** *Даница Т. Андрејевић – Ана М. Андрејевић*
Поетска функција дијалекта у поезији Ратка Поповића
- 49** *Најда И. Иванова*
Путовање по Србији кроз поглед словеначког писца Антона Ашкерца (1856–1912): лингвистички аспекти имаголошке интерпретације
- 59** *Јелица Р. Стојановић*
Употреба инфинитива (и конкурентног средства *да* + презент) у Његошеву језику
- 77** *Драгомир Ј. Костић*
Књижевност старе или јужне Србије – особеност дијалекатског
- 91** *Димитар Б. Пандев*
Македонскиот дијалектен/народен јазик во македонската литература (во 19. и во првата половина на 20. век)
- 99** *Валентина Ц. Бондџолова*
Диалектите и диалектизмите в езика на съвременните меди
- 107** *Радмила В. Жугић*
Дијалекатски творбени елементи у песничком језику Власте Ценића

- 115** *Марина Ј. Шафер*
Анализа млађег икавског дијалекта у роману *Snaš Kata na mrginju*
Габријеле Диклић
- 125** *Драган В. Лилић*
Дијалекатска фразеологија у делу *Мана Лужничћи* Драгослава
Манића Форског
- 135** *Голуб М. Јашовић*
Анатомска лексика у збирци стихова *Купен петл* Драгана Радовића
- 145** *Марина М. Николић – Сања С. Алексић*
Дијалекат као језик романа *Лина тврђа од камена*
- 159** *Ана М. Јањушевић Оливери – Драгана И. Радовановић*
Функционалност дијалектизама у драми *Пелиново* Жарка
Команина
- 171** *Тања Ж. Антић – Гордана С. Драгин*
Село гори и тако кроз социолингвистички и културолошки окулар
- 181** *Сунчица М. Денић*
Народно песништво у *Речнику говора југа Србије* Момчила
Златановића
- 189** *Стана Љ. Смиљковић*
Дијалекатско језичко наслеђе у народној песми јужне Србије
- 197** *Данијела М. Поповић*
Елементи усмених тужбалица и погребних обредних манифестација
у партизанским песмама
- 211** *Драгана С. Новаков*
Неке дијалекатске црте у тешањској *Епистолији* из XIX века
- 217** *Душан М. Благојевић*
Књижевноуметничке вредности комада *Наша работа* Сретена
Динића
- 221** *Радивоје М. Жугић*
Дијалекти у новинарству
- 229** *Милена М. Станковић*
Симболика родног звука у делу Радосава Стојановића
- III**
- 241** *Михај Н. Радан*
Последице вишевековног развоја периферних српских говора
на мултиетничком простору румунског Баната

- 257** *Предраг Р. Степановић*
Кратак преглед српских говора у Мађарској (Ранија испитивања српских дијалеката у Мађарској)
- 269** *Миљана-Радмила Ускату*
Допринос румунских и страних слависта истраживању српских банатских говора
- 275** *Владан З. Јовановић*
О актуелним променама у језичкој структури српског говора у Батањи (Мађарска) и очувању српског језика уопште из угла социолингвистике
- 285** *Миодраг В. Јовановић*
Говори дурмиторског краја у односу на норму савременог српског језика
- 303** *Гордана С. Драгин*
Иновације на прозодијском плану у српском језику
- 313** *Веселинка Т. Лаброска*
За некои морфосинтаксички промени во вратничко-полошките говори
- 319** *Милица ЈБ. Стојановић*
Полипрефигирани глаголи у говору тимочког краја
- 331** *Зоран М. Симић*
Конкурентност беспредлошког датива и генитива с предлогом *код* као формализаторā просторне адлативности у романијским говорима Старог Влаха
- 343** *Стефан Ж. Милосављевић*
Прилошка значења предлошко-падежних конструкција са предлогом *од* у говору младих у Лебану
- 355** *Саша А. Савић*
Енглески језик у свакодневној комуникацији младих у Власотинцу
- IV**
- 369** *Марина С. Јањић*
Афективне стратегије у настави акцената на подручју призренско-тимочког дијалекта
- 381** *Татјана Г. Трајковић*
Дијалекатско окружење и настава српског језика као нематерњег код Албанаца
- 393** *Бојана С. Милосављевић*
Однос стандардних и дијалекатских облика неких речи са гласом *х* у говору студената Учитељског факултета у Београду

- 403** *Јелена Д. Михајловић*
Усвајање нових знања из граматике учењем на погрешкама
- 415** *Биљана Р. Мичић*
Приче о речима (*Бучумике* Недељка Богдановића – могућност примене у настави лексикологије у трећем разреду средње школе)
- V**
- 423** *Надежда Д. Јовић*
О неким народним медицинским терминима у говорима југоисточне Србије
- 437** *Драга И. Бојовић*
Тумачења и перспективе семантизације фразеолошких јединица у дијалекатском рјечнику (са посебним освртом на сазнања у русистици)
- 447** *Наташа М. Миланов*
О семантичким дијалектизмима на примеру фитонима
- 457** *Данијела С. Станић*
Називи за боје у неким призренско-тимочким говорима
- 465** *Dhimitri L. Bello – Merima H. Krijazi*
Славизми у албанском језику и њихов актуелни статус
- 473** *Јадранка Ж. Милошевић*
Клетве и благослови у долини Млаве са лингвистичког и етнолошког становишта
- VI**
- 483** *Жарко С. Бошњаковић*
Како би још могао изгледати дијалекатски текст
- 499** *Бранкица Ђ. Марковић*
Научни и културни значај дијалекатских текстова (Прилог грађи о пинтерском занату: село Буковац у Срему)
- 511** *Тања З. Милосављевић*
Рад Ане Плотњикове на етнолингвистичкој географији Јужних Словена
- 519** *Марија Р. Илић*
Вернакуларна аутентичност у српској дијалектологији: критичко преиспитивање
- 531** *Тања Ж. Петровић*
Дијалекат као перформанс

Рад Ане Плотњикове на етнолингвистичкој географији Јужних Словена

Тања З. Милосављевић*

Ана Плотњикова, руска лингвисткиња, бавила се етнолингвистичким истраживањима на јужнословенској територији. Као резултат њеног вишегодишњег теренског рада појавили су се бројни радови у којима је представљен материјал прикупљен на балканском језичком простору. Од посебног значаја је њена студија из 2004. године *Этнолингвистическая география Южной Славии*, о којој ће у раду бити речи. Осврнућемо се на принципе картографисања етнолошког и културног садржаја и на културно-језичке ареале са српског говорног подручја и њихово место на јужнословенској дијалекатској мапи. Тип истраживања, каквим се бави Ана Плотњикова, представља иновацију и у руској етнолошкој и лингвистичкој теорији, а редак је и у нашој науци.

Кључне речи: Ана Плотњикова, етнолингвистика, етнолингвистичка географија, Јужни Словени

У оквиру тематске јединице *Допринос страних слависта проучавању српских дијалеката* одабрали смо да представимо рад Ане Плотњикове на етнолингвистичкој географији Јужних Словена. Ана Плотњикова један је од бројних страних лингвиста који су грађу за своја истраживања екскерпирани на балканском простору и српској језичкој територији. Полазећи са теоретских етнолингвистичких становишта Никите Толстоја, А. Плотњикова је усвојила и његову теренску праксу, бавећи се културном народном традицијом Јужних Словена. Велики је број њених радова заснованих на фолклорном материјалу са подручја Србије, који су углавном везани за проучавање митолошке лексике у источној Србији.

Готово две деценије Плотњикова се интензивно бави могућностима географског изучавања фолклора и проблематиком картографисања „етнокултурне“ лексике.

Њено интересовање за ареално представљање балканског етнолошког и лингвистичког садржаја проистиче из рада на *Малом дијалектолошком атласу балканских језика* (1998), који је рађен под руководством Андреја Собољева, за чије потребе је анализирао дијалекатску грађу из јужнословенских језика. Рад на том атласу и сарадња са Собољевим инспирисали су је да настави са истраживањима на јужнословенском језичком простору. Исте године објавила је радове *Этнокультурная лексика как объект картографирования и Проблемы*

Рад је настао у оквиру пројекта Дијалектолошка истраживања српског језичког простора, бр. 178020 који у целини финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

* tanja77nis@gmail.com; Институт за српски језик САНУ, Београд, Србија

балканској ареалогическој етнолингвистике (објард додола – пеперуга). Наредну годину посветила је етнолингвистичким истраживањима у југоисточној Србији и објавила рад *Терминологија јужнословјанског рјаженија: зимние обходы*. Проучавала је митологију атмосферских појава (Плотникова 2000) и „видљиве“ и „невидљиве“ нечисте силе код балканских Словена (Плотникова 2002). Даљи рад у домену етнолингвистичке географије заснива се на постављању јужнословенских лингво-културних и етно-културних ареала на балканском простору и етнолингвистичко картографисање јужнословенске лесике традиционалне народне духовне културе (*Јужнословјанска етнокултурна лексика в ареальном аспекту, Етнолингвистическое картографирование фрагментов масленичной обрядности южных славян, Диалектно членение южнословјанског ареала по данным этнокультурной лексики и вопросы балканског лингвистическог атласа* (2003), *South Slavic linguo-cultural areas in Balkan context, Народна мифологија јужних славјан в ареальном аспекте, Мифологическа лексика сербско-болгарског пограничја* (2004), *Возможности географическог изученија фолклора* (2005), *Јужнословјанска лексика традиционалне народне духовне културе в ареальном аспекте, Балканска географија народне културе: восток – запад – восток (зимняя и весенняя жертва)* (2007), *Етнолингвистика и лингвогеографија (на материјале јужнословјанских језиков и традициј)* (2008).

Круну њеног теренског, теоретског и методолошког рада на прикупљању, проучавању, систематизацији и картографисању етнодијалекатске грађе са јужнословенског простора представља докторски рад *Етнолингвистическа географија Јужной Славии*. Картографисање појава традиционалне народне духовне културе, односно лексике која их прати, до појаве овога рада спровођено је у оквиру етнолошке географије. Ареална истраживања заснивала су се на описивању распореда лексема или њихових значења на одређеном језичком простору, док се у мањој мери истраживао географски распоред унутрашње лексичке форме, при чему су ванјезичка обележја анализиране лексике била потпуно занемарена. Истраживања Н. Толстоја и његових следбеника представљају заокрет ка вези између језика и културе. Студија Ане Плотњикове, која се наслања на етнолингвистичку школу Никите Толстоја, представља новину, јер се први пут појављују карте са географским распоредом термилошке лексике везане за традиционалну народну духовну културу, којима је обухваћен читав јужнословенски језички простор. О утицају Н. Толстоја говори и сама ауторка, истичући његова ареална испитивања јужнословенске лексике, међу којима су *Из географии славјанских слов и Некоторые вопросы соотношения лингво- и этногеографических исследований*, и обликовање термина *етнолингвистичка географија*, што је представљало покушај најадекватнијег термилошког одређења којим би се означила идеја комплексног изучавања језичких и културних појава методама лингвогеографије.

У својој монографији А. Плотњикова детаљно описује метод картографисања етнолингвистичких појава, прилаже неколико десетина карата урађених на основу јужнословенског материјала с циљем да се прикажу дијалекти традиционалне народне духовне културе Јужних Словена. Уводи појам етнокултурне лексике, под којим подразумева лексику традиционалне народне духовне културе,

и лингвистичкој теорији, а редак је и у нашој науци. Из тих разлога сматрамо оправданим да се упознамо са резултатима њеног рада.

Структуру монографије *Этнолингвистическая география Южной Славии* чине три поглавља, закључак и 49 карата.

Уводни део *Этнолингвистика и проблемы картографирования* састоји се од четири тематске целине: *Язык культуры и культурные диалекты*; *Предмет и методы этнолингвистического картографирования*; *Южнославянские этнокультурные явления и терминология традиционной народной духовной культуры как объект картографирования* (Народный календарь – Передвижные праздники пасхального цикла – Хозяйственные обряды и обычаи – Семейная обрядность (Рождение, Свадьба, Похороны) – Народная мифология); *Источники картографирования этнолингвистического материала*.

Други сегмент *Южнославянская этнокультурная лексика в свете ареальных противопоставлений* обухвата анализу грађе представљену на картама, које су дате у одељку који претходи литератури. Овај фрагмент књиге систематизован је у три групе: *Народный календарь* (1. «Мышиный» ден; 2. «Волчий» дни; 3. «Медвежий» день; 4. Хрононимы Рождества; 5. Рождественский каравай (названия и типы); 6. Рождественский фигурный хлеб; 7. Рождественское полено; 8. Зимние дружины ряженых (наименования от *star-, *déd-, *bab-); 9. Новогодние дружины (названия от *surva-); 10. Последний день масленицы; 11. Масленичный и летний ритуальные огни; 12. Масленичная игра с подвешенными предметами; 13. Мартовские ритуалы, поверья и легенды («Баба Марта», «мартеница»); 14. День св. Иеремии – заклинание против змей; 15. Весенне-летние девические обходы; 16. Весенне-летний окказиональный обряд вызывания дождя); *Семейная обрядность* (1. Женский праздник по случаю рождения ребенка; 2. «Рубашечка»; 3. Послед; 4. Ребенок – участник свадьбы; 5. Плач, голошение по умершему; 6. Поминки после погребения покойного; 7. Поминки в течение календарного года); *Народная мифология* (1. Вила; 2. Вампир; 3. Ведьма; 4. Демон-герой и его противники; 5. Демон – хозяин места; 6. Дух некрещеного ребенка; 7. Демоны, определяющие судьбу).

Трећи фрагмент *Южнославянские ареалы* обухвата целине: *Восток и запад южнославянского диалектного пространства*; *Сербско-болгарское пограничье*; *Македонский ареал в окружении южнославянских традиций*; *Южный балканославянский пояс*; *Южнославянский Запад – общее и особенное*; *Центральная и латеральная зоны южнославянского лингвистического пространства*.

Након закључних разматрања *Культурно-языковые ареалы в южнославянском диалектном пространстве*, представљене су карте, а на крају студије дат је и списак карата.

У првом делу монографије (*Этнолингвистика и проблемы картографирования*) Плотњикова одређује предмет свога истраживања, даје теоријско образложење коришћених метода, описује специфичност анализираних културно-језичких јединица и начине њиховог етнолингвистичког картографисања и наводи изворе које је користила. Полазећи од концепције културног дијалекта, долази до појма културно-дијалекатског (или културно-језичког) ареала, истичући циљ

свога рада: одређивање културно-дијалекатских ареала на јужнословенском језичком простору, на основу класификације етнолингвистичких знакова. Предмет етнолингвистичког картографисања је лексика којом се означава традиционална народна духовна култура, која представља сложени систем узајамно повезаних знакова (симбола) различите форме и садржаја. Појаве словенске културе засноване су на митолошкој основи народног мишљења, које се испољава у многобројним формама ритуално-магијских радњи, и тематски се групишу око основних догађаја у животу човека: рођење, свадба, смрт (обреди животног циклуса); делатност (обреди циклуса сељачког домаћинства); форме ритуалног понашања током четири годишња доба (народни календар) и сл. Основна јединица истраживања је етнодијалекатски текст, који сведочи о детаљима одвијања, ритуала и о особеностима народних представа о стварности.

Како ауторка наводи, истраживању је претходило упознавање са јужнословенским дијалектима и лингвистичком ареалогijом, рад на терену и упоређивање материјала са речницима и етнографским изворима. Потом је уследило састављање карата (етнолингвистичко картографисање), уопштавање резултата, одређивање изоглоса и формирање јужнословенских културно-језичких ареала на основу анализираних етнокултурне лексике и одговарајућих контекста.

У раду је коришћено неколико типова извора дијалекатског, етнографског и фолклорног материјала. Међу публикованим радовима, то су првенствено дијалекатски речници и етнографски описи, као и низ специјализованих истраживања посвећених темама из традиционалне народне духовне културе. Најважнији извори су етнографски и дијалектолошки атласи (*Етнолошки атлас Југославије*, *Опшесловенски лингвистички атлас*, *Општекарпатски дијалектолошки атлас*). Рад се заснива на грађи прикупљеној на терену по етнолингвистичком упитнику. Пунктови обрађени у Србији су: Драгачево (западна Србија), Заглавак (источна Србија), Горњи Висок (Пирот), Равна Гора (Лесковац), Јабланица (Пчиња), Рудно (југозападна Србија).

Бављење етнолингвистичком географијом Јужних Словена захтева, пре свега, дефинисање опсега феномена традиционалне духовне културе. Свака од истраживаних тема (*Народни календар*, *Обреди животног циклуса* (са подтемама *Рођење*, *Свадба*, *Смрт*) и *Народна митологија*) најпре подлеже компарацији са осталим словенским традицијама (јужнословенски материјал је издвојен као целина у поређењу са источнословенским и западнословенским), затим се упоређују јужнословенска и балканска несловенска традиција (грчка, албанска, румунска) и на крају се компарирају традиције унутар јужнословенског ареала (бугарска, македонска, српска, хрватска, словеначка). Први ниво поређења је важан за примарну изолацију прелиминарних знакова (јужнословенских и балканских), друга фаза је битна за идентификацију специфичних балканских појава и типолошки блиских знакова несродних језика и традиција. Трећа етапа има за циљ картографисање културно-језичких појава у јужнословенском територијалном континууму.

На основу спољашње и унутрашње компарације културно-језичких појава издвајају се опште групе и врсте, које се идеографски дефинишу. На пример тематска целина *Народни календар* обухвата одељке, везане за значајне народне

празнике, и пододељке, који се тичу обредних реалија, ритуалних радњи, учесника. Овај истраживачки процес претходио је картографисању термилошке лексике и мотивисао избор кључних момената у сваком појединачном случају. Притом је коришћен компаративно-типолошки истраживачки метод, који на најбољи начин представља корелацију између термилошке лексике и ванјезичких појава њоме означених.

У раду Ане Плотњикове етнолингвистичке карте, посвећене фрагментима календарских или породичних обреда, по правилу показују распрострањеност различитих лексема у суодносу с општим садржајем обреда или ритуала. Често је на картама представљена комбинација термина и ванјезичких (екстралингвистичких) момената који их прате. На тај начин карта постаје комплексна слика лексичке и ванјезичке стране ритуала. Други тип карата представља појаве блиске по структурним, семантичким, функционалним и другим ознакама обреда с различитом терминологијом. Ова метода картографисања примењује се за реконструкцију и презентацију могућих граница распрострањености неких појава народне духовне културе.

Други део рада (*Јужнословенска етнокултурна лингвистика у свету ареалних супротстављености*) посвећен је географском опису термилошке лексике, при чему су фрагменти народног календара, обреда животног циклуса и народне митологије представљени као саставни делови јужнословенског дијалекатског континуума. Језички материјал је у нераскидивој вези са народним обредима, веровањима и фолклором. За сваку подгрупу појава дата је етнолингвистичка карта, која представља резултате културно-језичке анализе термилошке лексике и њене екстралингвистичке контексте у географској пројекцији. Основни корпус карата карактерише се комплексним представљањем лексичких јединица којима се именују ванјезичке појаве. Карте показују особености распореда семантике и унутрашњих форми етнокултурне лексике на јужнословенском простору. Испоставило се да избор ванјезичких знакова, одабраних као основа за ареалну компарацију лексичких јединица, има веома значајну улогу без обзира на то којој тематској групи традиционалне духовне културе реалије припадају.

Прва група етнокултурне лексике односи се на народни календар и обухвата шеснаест карата. Други сегмент посвећен је обредима животног циклуса са седам карата. Трећу тематску целину чини народна митологија, која садржи седам карата.

На овој, лингвогеографској етапи истраживања базира се наредни део монографије (*Јужнословенски ареали*). Јужнословенски ареали одређени су на основу карактеристичних културно-језичких особености, а на картама са изоглосама (изолексама, изосемама и изодоксама) представљена је распрострањеност појединих појава, на основу које се формирају тзв. културни дијалекти. Анализом карата на јужнословенском језичком простору издвојено је шест ареала, односно дијалеката традиционалне духовне културе: источни и западни део јужнословенског дијалекатског пространства; српско-бугарско пограничје, македонски ареал, јужни балкански појас, јужнословенски запад, централна (књижевна) зона јужнословенског лингвистичког пространства.

Кључни налази истраживања Ане Плотњикове тичу се два главна блока задатака постављених у раду: (1) проучавање распрострањености јужнословенске термилошке лексике народне духовне културе у саоднесу са одговарајућим екстралингвистичким факторима и (2) одређивање и описивање основних културно-језичких ареала на јужнословенском језичком простору. У оквиру првог комплекса пажња је посвећена избору етнолингвистичких јединица које су погодне за картографисање, при чему је А. Плотњикова користила упоредно-типолошки метод као најадекватнији за одређивање саоднеса термилошке лексике и ванјезичких појава. Овај поступак претходио је картографисању термилошке лексике и мотивисао извор битних момената сваке појединачне карте. Испоставило се да важну улогу има избор екстралингвистичког знака, који се узима као основа при ареалном компарирању лексичких јединица. Резултати истраживања етнолингвистичке географије Јужних Словена показали су да номинација појава традиционалне народне духовне културе представља језгровит израз обредног текста, који се приликом картографисања шири око централне лексеме – термина.

Друга група задатака заснива се на идентификацији културно-језичких ареала на јужнословенском дијалекатском простору. Ареално изучавање етнолингвистичких појава потврђује основне принципе поделе јужнословенског дијалекатског простора на исток и запад и центар и периферију. На основу етнокултурне лексике и контекста мотивисаних њоме издвајају се изгласе које имају карактер спољашњих и унутрашњих граница пространих ареала.

Монографија Ане Плотњикове посвећена је проучавању ареала на основу картографисања и лингвистичких и етнографских појава, па, по речима ауторке, ова студија припада жанру атласа културних дијалеката Јужних Словена. Свакако, заузима значајно место у домену етнолингвистичке географије као јединствени примерак овакве врсте истраживања.

Литература

- Плотникова 1997: А. А. Плотникова, Мифологическая лексика тимокского края, *Facta Universitatis: Serias linguistics and literature*, Vol. 1. No 4, University of Nish, Yugoslavia, 267–282.
- Плотникова 1998а: А. А. Плотникова, Етнокултурна лексика как объект картографирования, *Исследования по славянской диалектологии*, Вып. 5, 266–283.
- Плотникова 1998б: А. А. Плотникова, Проблемы балканской ареалогической этнолингвистики (обярд додола – пеперуга), *Материали XXVII Межвузовской научно-методической конф. преподавателей и аспирантов*, Вып. 11, Балканские исследования, 48–51.
- Плотникова 1999: А. А. Плотникова, Терминология южнославянского рязения: зимние обходы, *Славянское и балканское языкознание. Проблемы лексикологии и семантики*, 77–98.
- Плотникова 2000: А. А. Плотникова, Мифология атмосферных и небесных явлений у балканских славян, *Славянский и балканский фольклор. Народная демонология*, 243–258.
- Плотникова 2000: А. А. Плотникова: „Видимая“ и „невидимая“ нечистая сила: мифологические образы у балканских славян, *Признаковое пространство культуры*, 128–154.
- Плотникова 2003а: А. А. Плотникова, Южнославянская этнокультурная лексика в ареальном аспекту, *Balkanica XXXII–XXXIII*, Belgrade, 95–121.
- Плотникова 2003б: Диалектное членение южнославянского ареала по данным этнокультурной

- лексики и вопросы балканского лингвистического атласа, *Актуальные вопросы балканского языкознания*, 61–70.
- Плотникова 2004а: А. А. Плотникова, *Этнолингвистическая география Юужной Славии*, Российская академия наук, Институт славяноведения, Москва: Индрик.
- Плотникова 2004б: А. А. Плотникова, South Slavic linguo-cultural areas in Balkan context, *Association Internationale d'études du Sud-Est Europeen*, Tirana, 214–215.
- Плотникова 2004в: А. А. Плотникова, Народная мифология южных славян в ареальном аспекте, *Регіональні асаблівасці фольклору і літаратури славянських народаў*, Гомель, 290–294.
- Плотникова 2004г: А. А. Плотникова, Мифологическая лексика сербско-болгарского пограничья, *Исследования по славянской диалектологии*, Вып 10, 92–142.
- Плотникова 2005: А. А. Плотникова, Возможности географического изучения фольклора, *Первый Всероссийский конгресс фольклористов* 1, 424–441.
- Плотникова 2007а: А. А. Плотникова, Южнославянская лексика традиционной народной духовной культуры в ареальном аспекте, *Южнославянские языки в их истории и современном состоянии*, Минск, 120–132.
- Плотникова 2007б: А. А. Плотникова, Балканская география народной культуры: восток – запад – восток (зимняя и весенняя жертва), *Восток и запад в балканской картине мира*, 235–245.
- Плотникова 2008: А. А. Плотникова, *Этнолингвистика и лингвогеография (на материале южнославянских языков и традиций)*, Славянское языкознание, Охрид, 396–417.

Summary

Ana Plotnikova's Work on Ethnolinguistic Geography of Southern Slavs

Tanja Z. Milosavljević

Ana Plotnikova, the Russian linguist, was dealing with ethnolinguistic researches at the territory of Southern Slavs. As a result of her perennial site work, numerous works, in which the material gathered in the Balkan language space, were published. Her study from 2004 – *Этнолингвистическая география Южной Славии* – which will be dealt with here, is of special importance. We will take a look back at the principles of cartography of ethnological and cultural contents and at the cultural – language areals from the Serbian area of speech and their position on the map of South Slavic dialects. The type of research as Ana Plotnikova deals with is rare in our science. The work of Ana Plotnikova shows ethnolinguistic cards, dedicated to the fragments of calendar and family rituals, and as a rule also shows the wide range of different lexemes in correlation with the general contents of ceremonies and rituals. The combination of terms and extralinguistic moments presented on the cards are often followed. In that way the card becomes a complex image of lexical and extralinguistic side of the ritual. The second type of cards presents the phenomenon close to the various terminology by means of structural, semantical, functional and other signs of a ceremony. This method of cartography is used in reconstruction and presentation of possible borders of the wide range of appearance of national spiritual culture. By means of card analysis on South Slavic language territory there have been separated six areas, i.e. dialects of traditional spiritual culture: eastern and western part of South Slavic dialectal territory; Serbian-Bulgarian borderline, Macedonian areal, south Balkan zone, central (literature) zone of South Slavic linguistic territory.

Keywords: Ana Plotnikova, ethnolinguistics, ethnolinguistic geography, Southern Slavs